

A 5709.

1.

Loputus nouus et ecclesiasticus: totius
sere Astronomici fundatum pulcherrimum con-
tinens. Clerico non minus utilis quam neces-
sarius: cum additionibus quibus
dam nouiter appressis.

* * *

Anno. 1519. Generis in Edibus
Petri Liechtenstein.

Ad usum P.P. Min. S. Francisci Schubertus Salone

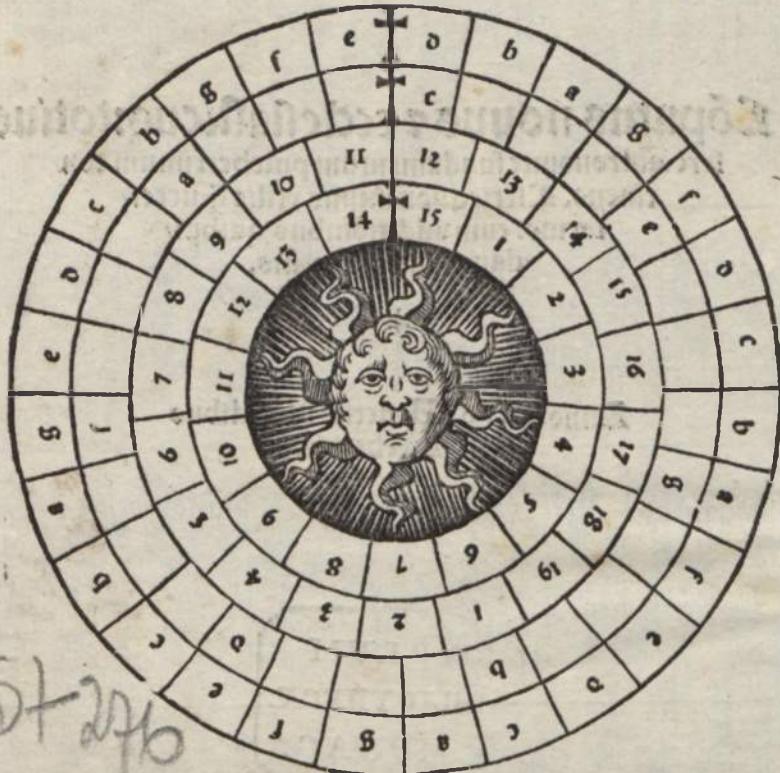
pro Bibliothec

DIPLOVM
BIBLIOTHECAE
R. MONAC.

376. Actr. 1335

Panz. VIII. 456. 978

1512

C litteram dominicalem ad annum propositum scire si cupis.
 In littera d rotule exterioris circa crucem posita. 1512. numerare pro annis futuris dextrosuum: et preteritis sinistrosum incipere: tunc tibi in loco anni tui propositi littera dominicalis occurret. Si vero due littere tibi occurserint: annus talis erit bisextilis. Littera prima rotule ad festum Mathie apli. Alia autem littera secunda rotule in sequenti parte anni per littera dominicali computabitur. Sic parviter aurei numeri anni propositi in tercia rotula in numero. 12. ppe linea crucis. 1512. numerando inuenies et aurei numerus in loco quo tuus numerus propositus regiret anni propositi tibi occurret. Esequenter in quarta rotula iteriori editione Romana anni propositi eodem modo inuenies ut supra de alijs dictum est. Et finita rotula aliqua numerando reincipiat quoniam perpetuo durabit.

Prefatio.

Via optimorum philosophorum sententia est. Tempus esse
 optimum: quippe cuius iactura grauissima sit et irreparabilis
 videntur illi sue vite comprimis consulere: qui eius de-
 scerniculo quid quaerunt vite parte agant: obseruare et sigilla-
 tum digerere continevere. Id vero quaque in omni viuendi
 genere laude dignum est. Plurimum tamen illis et orname-
 ntibus et emolumenti addit: quibus ipsa temporum digestio plus necessaria est.
 Sacerdotibus dico: rerum spiritualium et omnino ecclesie orthodoxe ma-
 gistris: Christi vicariis qui utinam et temporum distributionem: et festorum
 ordinationem ecclesie nostre consuetam et approbatam vituperabili segni-
 tie semota: diligentius ediscerent: et rerum talium autores ac reformatores
 Mathematicos diligentius colerent: ac obseruarent: quibus ecclesie plen-
 dor et concordia ea in re non parum debere videtur. Deinde artes huiusmo-
 di: quas fere solent exhibilare: et religioni dissonas eritimum scioli: et hypo-
 critae: tanto ardenter appetenter: quanto ceteris sunt secundiores: et preci-
 bus suis orationibusque moderandis festisque murandis: ut annorum curri-
 culo vario contingit: plus necessarias. Cum enim sit tempus mensura mo-
 tus se extendens et in ea que preteriere et in ea que futura sunt: ut Physici
 sentiant. Quis obsecro sacrificulus presbiter se tempora posse recte obser-
 uare facer: cui earum rerum et supputandi ratio ignota est: et desidia qua-
 dam nauseante reiecta. Errant his et a vero tantum absunt: quantum Hy-
 panis Uleneto diffidet Eridano: Qui motu et magnitudinem disciplina
 que Mathematice appellatur: religioni nostre nibil vel parum commoda-
 re: perperam autemant. Cum sit a primis illis ordinis nostri patribus: tem-
 porum per annum varietas et natura: in festis disperiendis summopere
 disquisita: et ob id ad solis precipue motu et protime fieri potuit applicata.
 Quamobrem cum ea res per tot retro secula non nibil immutata sit: et pri-
 marie institutioni dissona. Uocatus erat super libris annis Joannes de
 Monte Regio Uiena a Sanctissimo domino nostro Sisto. iiiij. pro Lalen-
 dario reformando: quod dubio procul pro sui ingenii perspicacia incredi-
 bili prestisser: ni fato interceptus diem obiisset immature. Resipiscere igi-
 tur delirantes et errorum conscientiam in melius: Lecturi vel
 hoc exile et rudimentarium opusculum quod intellerisse (si maiora eos ab
 sterreat) satis erit: superque. Quo hec fere continent. De aureo numero: de
 Ciclo inditionis: de Ciclo solari. Litera dominicali. Intervallo: Concur-
 rentibus. Festis mobilibus. Forma celi et ordine sphaerarum. De quatuor
 elementis. Situ et motu firmamenti et plerisque alijs plane necessariis: que
 dum intellecta fuerint: iam tandem se quisque fateatur scire quod sacerdoti
 et religionis studiose sit omnium maxime necessarium.

C Capitulum primum.

De Aureo numero.

Mille quadringenos ab anno deme salutis
Hic vnum cum annis octuagintaq; iunges
Numerum aureum residens ciclum edocet
Decem et nouem super hos cum excreuerint anni:
Hos totiens abiice reliquum pro ciclo teneto.

C Pro declaratione huius. Sub trabe mille quadrigentos et octuaginta-
unum annos ab anno tibi proposito: et quis numerus superfuerit aureum
ostendit tibi numerum. Et sic. Annos pertransreas dictos plentio: et nu-
merare incipias octuaginta duo octuagintaria. Et in digito usq; ad propo-
situm tibi anhum et quae unitates ex tali numeracione prouenerint aureuz
numerum hunc ciclum lunarem tibi demonstrabunt. Circa quod vnum no-
ta. Cum supradictos annos ultra decem et nouem alii excreuerint: depone
decem et nouem quotiens poteris: et illud quod ultra residuum fuerit au-
reum tibi ciclum indicabit: et ideo deponuntur decem nouem: quod ciclus luna-
ris ultra. i. 9. annos se non extendit.

C Facilius autem modo aureum numerum taliter intenes. Adde annis
Christi vnum aggregatum totum per. i. 9. diuidas: et quicquid restiterit
pro aureo numero teneas.

C Capitulum secundum

De ciclo Inditionis

Ciclum qui cupis scire indictionis.
Mille quadri octuaginduos: et deme annos
Residuus numerus ciclus erit indictionis.
Eum excesserint quind tollas reliquum retinendo.

C Declaratio. Subtrahere ab anno tibi proposito mille quadringentos octua-
gintaduos: et numerus remanens tibi ciclum ostendet indictionis. Uel alio
modo. Hos annos obmitte: et incipe numerare octuagintaria octuaginta-
quatuor. Et usq; ad annum tibi propositum: et quae unitates ad annum pro-
positum numeraueris: tot sunt cicli indictionis. Et cum talis numerus ultra
quindecim unitates excrescentiam petierit quindecim etiam abiice toties
quotiens poteris: residuum erit ciclus indictionis: quod iste ciclus in tot annis
videlicet. i. 5. vice altera renouatur.

C Facilius sic. Adde annis Christi. 3. et totum aggregatum per. i. 5. diuidas:
et quicquid restiterit pro ciclo indictionis babelo.

C Capitulum tertium. De ciclo Solari

Mille tollas: quadrin quinq^z septuaginta.
Quicquid superfuerit solis ciclum teneto.
Viginocio si numerando sic superabis
Tolle quaterseptem: tene et quod accidit ultra.

C Declaratio. Subtrahe ab anno tibi proposito. 1 475. annos et quod remanserit post subtractionem talem: est ciclus solaris. Uel sic Nullam agas numerationem cum annis prenotatis: sed simpliciter numero. 76. deinde. 77. et. usq; ad propositum annum et quot unitates excreverint ciclam Solarum tibi indicabunt. Et si ex tali subtractione ultra. 28. superaverint has. s. 28. unitates quotiens poteris absice: et reliquam pro ciclo Solaris tenero. **C** Uel aliter. Adde annis christi. 9. et productum per. 28. oluidito: et quid super fuerit ciclus Solaris erit anni propositi.

C Capitulum quartum. De littera dominicali.

Annum prebet g f: duo e. tria d: quatuor c.
Quinque dat b a: ser g: septem f: octo autem e.
Nouem dat d c: decem b: vnde a: g duodecim
Tredecim f e: quatuordecim d: quind c: sedecim b.
Septendecim a g: octodecem f: nodeccim e: d quoq^z vigint:
Vigintunū c b: vigintduo a: vigintria g: vigintiquatuor f:
Vigint quin e d: vigint sex c: vigint septem b: vigintocto a.

C Declaratio. Quicunque sciuenteris ciclam Solarum: de facile litteram dominicalem inuenes iuxta metra prescripta: quia quodlibet metrum circa eius initium bisextilem annum notat. Prima enim littera ad festum Mathie durat: altera totum annum reuoluit. Notat ergo clare in metris numerosus que littera sub eo ordinatur. Nam g f: sub uno: e sub duo: d sub tria ut patet inspicienti. Item textus prescriptus per sequentem scalam clare resolvitur: semper enim in ea litteram dominicalem sub numerocicli Solaris reperies. Ad due littere sub uno numero reperte: annum bisextilem notant: primaque littera vim habebit usq; ad festum Mathie: reliqua in finem anni. Insuper in tali anno bisextili littera f: die Mathie apostoli duplicatur: festumque ipsam apostoli vel priori vel posteriori die celebrabitur prout dioecesis aliqua obseruare consuevit.

Li. so.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Li. do.	g	e	d	c	b	g	f	e	d	b	a	g	f	d
Biser.	f				a			c				c		

Li. so.	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Li. do.	c	b	a	f	e	d	c	a	g	f	e	c	b	a
Biser.	g				b					d				

Capitulum quintum.
De Interuallo.

1 2 3 4 5
Elephas a terra festinat bubulus extra

6 7 8 9 10

Clericus sacere decipitur gaudijs crebre

11 12 13 14 15
Articulum degener gaman excellit adulter

16 17 18 19

Doceo barbatum egomet confidero nullum

Littere interuallum notant ebdomadarum

Sifera precesserit primam litteram verbi

Una septimanis superadditur dictis

Cum postcedit littera sis contentus in illis

But ipsa cum fuerit numerum haud variabis.

Cdeclaratio. Sicut aureus numerus extendit se ad. i. 9. ita et in his metris: 1. 9. notantur dictiones: et una quevis aureo numero accommodatur. Prima videlicet Elephas unitati. Secunda videlicet a terra dualitati. Et. Pre scito igitur aureo numero: aspiciatur dictio sibi correspondens quia quot talis litteras habuerit: tot septimanas figurat interualli. Et hoc verum est si prima littera eiusdem dictionis littera dominicalis fuerit: aut una ex his litteris que eandem sequuntur in ordine feriarum. Si autem una ex precedentibus fuerit: tunc predictis septimanis una hebdomada connumetur. Bratia exempli: si unum fuerit aureus numerus: Elephas sibi correspondet: et ipsa dictio. 7. in se litteras continet: que. 7. hebdomadas interualli manifestat: et hoc si e: que est prima littera eiusdem dictionis: vel f: g: que sunt sequentes: littera dominicalis fuerit. Si autem. a. b. c. vel. d. que sunt precedentes eam: littera dominicalis fuerit: tunc dictis septimanis unam coadunages. Et sic octo erant septimane.

4

Capitulum scruum. De concurrentibus.

Bvnum.c.duas.d.tres dat concurrentes
E quatuor.f.quinqz.g.sex.a.in super nihil
In bisextili concurrentes prima notantur
Secunda hebdomadas interualli figurat.

Declaratio. Quia interuallum duorum annorum pars est: sumens tamē nomen a posteriori quoniam a fine singula sunt denominanda. &c. Sunt etiam & due eius partes videlicet concurrentes & septimane. Concurrentes quidem sunt dies superflui ultra septimanias: & sunt anni precedentes: scilicet dies a natali salvatoris usq ad dominicam proximam que sequitur. Et si a littera dominicalis fuerit: concurrentes dies nullus celebatur: sed integre septimane. Si b. dies unus c. duo &c. Ebdomade aut alia pars sunt: scilicet precedentes & sequentis anni: hoc est a dominica que sequitur nativitatē domini usq ad dominicas. Esto midi. In anno autem bisextili duplex ē modus que rendi interuallum: per primam enim litteram domini calem concurrentes: per secundam vero septimane intelligantur.

Subsequens tabella pro Intervalle commodissime adiuncta est.

	0	1	2	3	4	5	6	Locus. Lit. do.
A	b	c	d	e	f	g		
1	8	8	8	8	7	7	7	
2	6	6	6	6	6	6	6	
3	9	9	9	9	9	8	8	
4	8	7	7	7	7	7	7	
5	6	6	6	6	5	5	5	
6	9	9	8	8	8	8	8	
7	7	7	7	7	7	6	6	
8	10	10	10	9	9	9	9	
9	8	8	8	8	8	8	7	
10	7	7	6	6	6	6	6	
11	9	9	9	9	9	9	9	
12	8	8	8	7	7	7	7	
13	6	6	6	6	6	6	5	
14	9	9	9	9	8	8	8	
15	7	7	7	7	7	7	7	
16	6	6	6	6	5	5	5	
17	9	8	8	8	8	8	8	
18	7	7	7	7	6	6	6	
19	10	10	9	9	9	9	9	

Ebdomade intermissa

C^Lapitulum septimum. De festis quinq^z mobilibns.

En ex septimanis interualli deme duas
Sic dominica fieri septuagesima nota.
Adiunges his vnam si quadragesimam optas
Ser quadragesime cum pascha petit celebrari
Septimam: ex azymo quinta rogatio currit
His demum binas adde spiritum cole sanctum.

C^Declaratio. Cum tu festa mobilia quinq^z: scilicet Septuagesimam. Qua dragefimam. Pascha. Rogationeo: atq^z Penthecosten inuenire cupis: presupposito numero primo iepitanarum interuallii: ab his duas deme ebdomadas: et ipsa dominica tibi Septuagesimam monstrabit. Si autem Quadragefimam quesieris: septimanis interualli vnam adiunge. A quadragesima usq^z ad sanctum pascha ebdomade ser. A festo paschatis ad dominicam Rogationum septimane quinq^z. A festo paschatis ad festum ascensionis dominii dies. 40. viroq^z festo inclusio. Ad Penthecosten vero a festo paschatis dies. 50. viroq^z pariter festo inclusio et id nomen ipsum Penthecoste te Mari videtur. Penthecostes enim grece quinquagesimus latine dicitur: præterea post festum Penthecostes proxima dominica festum Trinitatis: post quod etiam mox quinta feria festivitas Corporis Christi celebratur. Adventus domini semper incipit dominica post festum Lini iuxta merum illud. Adventus domini sequitur solennita Lini. Festum autem Lini agitur et die Novembri.

C^Vel Septuagesimam etiam his verbis facile quotis anno inuenies: qua inuenta reliqua festa mobilia tandem per superiorum doctrinam facile inuenientur.

A festo stelle que sit noua luna require
Tertia luna domini post Septuagesimam fiet.
Si cadit in lucem domini tunc sume sequentem.

C^Lapitulum octauum. De forma celi et ordine spherarum.

Rotunda nobilior et mathematicis datur
Figura: huic similem assumpsit sibi mundus.
Et a qua cunq^z parte fluxum producat equalem
Duas precipue notas possidet regiones.
Corruptibilem enim distinguit ab eterna
Ecce q^z pulchre incorruptibilem spheris ornat

Empirreum summam fixe tenet dei sedem
 Nonum simplici cursu colligit alios ei
 Sidus circuit in trigintsex milleq; girum
 Saturnus sphaeram annos per triginta revoluit
 Jupiter duodecim. Mars compleat binos annos
 Sol princeps inter alios cursum anni docet
 Veneris ac Mercurius tot complent quasi dies
 Infiniam luna tenens mensem sibi assumit

Cpro declaratione. Mundus habet figurā dispositam ad modum nobilioris figure que rotundam formam continet ut probant omnes mathematici. Ex eo autem nobilis est: quod omnium figurarum isoperimetrae est cas pacissima: et quia mundus multa continet ideo talis figura commoda fuit. Nunc autem dividitur mundus principali divisione in duas partes sive regiones scilicet in etheream et elementarem. Etherea: que et celestis est: et a philosopho sophis quinta nuncupatur essentia: habet primo supremum celum videlicet Empirreum: et illud immobile est in quo electi cum deo existunt. Deinde primum mobile: quod ut rectui satisfiat: nona sphaera appellari potest: quanq; Neoterici Astronomie obseruatores id scilicet primum mobile decimam velint esse sphaeram: et in spacio dei naturalis motum suum circa terram compleat ab oriente in occidentem rapiens secum omnes inferiores spheras celestes. Octava succedit sphaera que celum stellarum sive firmamentum recte dicitur: habet enim omnes in se stellas propter quinque planetas et duo luminaria: motus eius proprius: ut Ptho. refert est ab occidente in orientem. 100. sere annis gradu uno: totumq; firmamentum motu iam dicto in. 36000. annorum revoluitur. Subsequitur Saturnus cursum suum compleans annis. 30. Iovis deblinc revolutio fit annis. 12. Martis annis duobus. Solis anno uno et sic ferme Veneris mercarisq; circumclusi copuluntur. Lune postremo cursus mense uno sive diebus. 27. horis. 8. determinantur. Planetarum etiam ordo hoc brevi versiculo facile memoratur.

Post sim sum sequitur ultima luna subest.

Capitulum nonum.
 De quatuor elementis.

Terra petens medium inter elementaque centrum
 Ad figuram celi sphaeram ornauitque suam
 Non quadratam sed rotundam continet formam
 Stelle in occasum probant tendentes ab ortu

Propria res maior ea que longe videtur:
Non in stellis apparet vapor nisi resistatur
Conuentum spbere: circumscriptit concauum aque:
Aquam aer: et ipsum ignis: hec elementa
Que quatuor essentie seu mortalium sphere
A philosophis edocis probate ac vere

CPro declaratione. Terra est in medio firmamenti tanq; centrum in circulo equaliter distans ex omnibus partibus celi in figura rotunda sicut cer-
lam. Et hoc probatur per stellas: qz ex omnibus partibus a nobis in vna
et eandem quantitate videntur: quod non esset si terra ex uno loco magis
ad celum appropinquaret qz ex alio. Sed quod stelle maioris quantitatis
nobis apparent existentes in oriente vel occidente: hoc prouenit propter
medium non deputatum: sed per vapores eleuatos in spissatum: sicut dena-
rius projectus in aquam qui maior in ea qz extra ipsam apparet. Sic ergo
clare apparet terram esse rotundam et in medio firmamenti locatam: non
quadratam nec planam existentem qz sic non equaliter ex omnibus parti-
bus influunt recipere: qz angulus qui magis accederet ad firmamentum
influxui magis subesset. Sed quod nobis plana viderar est nimia magni-
tudo eius: quo ad aspectum nostrum: que tamen magnitudo ad firmamen-
tum sine ad celum nulla est vel quasi minimi puncti ad maximum circulum
qz minima stella in celo multo maior est qz tota terra: exceptis Luna Vene-
re et Mercurio qui minores sunt in quantitate qz ipsa terra. Sol enim cen-
ties sexagesies sexies (aurobo Alfragano differentia. 2 z.) maior est tota
terra: et ipsa terra est frigida et secca: quam spbera aque circundat: certa et
indeterminata parte excepta propter conseruationem vite animalium ter-
restrium: que in aqua vivere nequeunt. Et aqua est frigida et humida: et
subtilius elementum est terra. Aer insuper circundat aquam qui est calidus
et humidus et subtilior est aqua. Ignis ultimo spberam aeris circuit: calidus
et fuscus est inter omnia elementa subtilius et nobilior: quaz spberam Luna
circumscribit ut prius dictum est. Et dicuntur quatuor essentie seu mortaliū
sphere: qz omne compositum ex his vitam acquirens per corruptionem
mortale ipsaz amittit: ergo et iste spbere dicunt generabilium et corruptibilium.
Planetaryō et stellarū ingenerabilium et corruptibilium sphere probantur.

Capitulum decimū. De situ et motu firma-
menti: atq; de equinoctijs et Solsticijs

Mobile continue per binos cardines volat
Supremus ad Elutrum nobis eterne occultus
Alter yrsain custodit arcticus nuncupatus

Lingitur celum choruscationisq; zona
 Que equat diem ac noctem in horis
 Quam girus animalium per medium secat
 Principium arietis ac libre testificantur
 Recedit ab equinoctio ad noctem caput cancri
 Ad meridiem caper his solsticia dantur
 Hec quatuor prescripta cardinalia signa
 Ordos signorum talis in celis notatus.
 Est aries:taurus:gemini:cancer:lco:virgo:
 Libraq;scorpius:arcitenens:caper:anpho:pisces
 Sub quibus erratice necnon fixe notantur
 Indies dantes obuiam inuicem aspicientes
 Ex quorum continue aura pericitatur.
 Nunc tendit ad pluviam:ventum:aut claritatem.

C Pro declaratione. Primum mobile sive celum nonum continet et regulariter ab oriente in occidentem mouetur super duos polos mundi scilicet arcticum & antarcticum in viginti quatuor horis semel revolutionem faciens. Arcticus quidem polum est prope extremam stellam in cauda vrse minoris: & ille nobis semper apparet & stelle similiter in propinquuo secum existentes. Sed antarcticus quasi oppositus arctico est perpetuo nobis occultus: sursum tamen ea pars celi dicuntur qua polum ille antarcticus splendet: deo:sum vero celi ybi noster est polum arcticus: deinde anchoritate philosophi secundo celi:oxiens dertrum occidens vero sinistrum: non quidem sine ratione dici merentur: sicq; meridies ante septentrionem retro vocabitur. Ab eisdem polis dictis distat quidam circulus ex omnibus partibus equaliter per. 90. gradus: qui cingulus primi mobilis vel equinoctialis dicitur: quem circulum orbis signorum sive zodiacus in duobus locis secat: scilicet apud principium arietis & principium libre & una medietas zodiaci tendit versus septentrionem in qua haec signa existunt. Aries. Taurus. Gemini. Cancer. Leo. Virgo. que signa septentrionalia dicuntur: & principium cancri matime videlicet per. 24. fere gradus ab equinoctiali remouetur: alia vero signa secundum minorem distantiam. Alia autem medietas zodiaci versus meridiem tendit: in qua sunt haec signa. Scorpio. Sagittarius. Capricornus. Aquarius: & Pisces: que meridionalia dicuntur: et tantum principium Capricorni distat versus meridiem quantum principiū cancri:

qz simili opponuntur. Dicuntur autem hec quatuor signa cardinalia sicut
Aries: Lancer: Libra: Capricornus quasi principalia: qz sol per ingressum
ad ea quatuor anni tempora inchoat. Alia vero ex his signis minus principalia dicuntur. Et sub his duodecim signis planetae et stelle fixe ab occidente
in orientem mouentur: et indies inter se vario errantiam accessu impulsu aut
radiorum coniectu extimulantur: aurasqz secundum radiorum naturam
immutant et alterant qualiter sentimus in succulis et pleiadibus. et ouz Lo
na vel alius planeta accesserit.

Capitulū undecimū de aspectibus planetarū: et de Eclipsibus Solis et Lune.

Applicationes quinqz sunt erraticarum
Prima coniunctio in signo uno et gradu datur
Sextili per duo signa: quarto per tria distant.
Terto per quatuor oppositi septimum notant
Linea sub Ecliptica solis rota causatur
Quam eccentricus Luna partes ad duas scindit
Intersectio caput altera cauda vocatur
Ad quas sectiones dum Luna iungitur Soli
Obscurat radios Solis conspectui nostro
Exhinc Eclipsum patitur sol: non luce carens
Torus si niger non dicetur vniuersalis
Causat corpus maius terra: Luneqz inminus
In his cum Luna plena dat nigredinem er se
Umbra enim terre radios impedit solares:
Et non illuminet si fuerit Luna totalis
Nam caret lumine est ergo mundo vniuersalis

C Pro declaratione. Quinqz sunt aspectus planetarum. Primus est coniunctio: qz duo planetae simul in uno signo et uno gradu coniunguntur. Secundus est aspectus sextilis quando distantia se inicem per 60. gradus sive per duo signa. Tertius est aspectus quartus quando a seinnicem distat per 90. gradus: vel per tria signa. Quartus aspectus est trinus: quando a seinnicem distant per 120. gradus: vel per quatuor signa. Quintus autem aspectus sive applicatio est oppositio: sit autem quando a seinnicem distant per 180. gradus: sive per sex integra signa. Est autem sciendum ykerius

quod zodiacus secundum latitudinem dividitur per medium: que dividens linea ecliptica appellatur: et semper sub ea Sol mouetur. Luna autem semper est extra eandem lineam nisi cum fuerit cum capite draconis aut cauda que duo loca sunt inter sectiones duorum dictorum circulorum: scilicet deferentis Lunae et ecliptice. Cum ergo fuerit coniunctio Solis et Lune circa coput vel caudam: tunc communiter generatur Eclipsis solis. Et hoc taliter: quia tunc luna interponitur que est propinquior terre quam Sol: inter aspectum nostrum et radios solares. Et talis Eclipsis si fuerit totalis non est totalis vel uniuersalis in toto orbe. Et ratio est: quia Sol ex tali eclipsatione non perdit lumen: ergo ad provincias extremales versus meridiem vel septentrionem radios suos proicit. Sed cum fuerit eorum oppositio in his locis: tunc ut in plurimum Luna eclipsatur: et hoc propter positionem terre inter lunam et radios solares: quoniam Luna caret lumine proprio: sed id quod habet lumen ex Sole recipit: ergo cum aliquod venerit obstatum sicut umbra terre tunc necessarium est ipsam eclipsari vel totam vel aliquam eius partem et hinc est quod sub ea quantitate qua nobis Luna apparet eclipsata sub eadem omnibus alijs regionibus eodemque tempore apparet quod in Sole (ut supra dictum est) minime fieri aduertimus.

C Capitulum duodecimum De motu Solis

Tur. gre. arietem: stis. o. taurum: pin. ne geminosqz:
Bar. ce. cancrum: mar. gar. leone: hyp. eu. virginitate
Lin. crux. libram: col. cal. scorponem: sagittarius: tin. bric.
Al. ma. caprum: ven. di. aquarium: ap. sco. la. pisces
Syllabe he introitum in signa solis dicunt.
Motum solis alicuius diei si scire cupis.
Numerus a prescripta syllaba gradum monstrat.

C Pro declaratione nota. Motus solis taliter procedit quod omni die gradum sere unum pertransit. Et in diebus prescriptarum syllabarum introitus in signa zodiaci ipsius existit: ita quod in illa syllaba Tur ingreditur Sol arietem: et in illa syllaba est in primo gradu arietis. Bre in secundo gradu aries: ri in tertio arietis gradu: etc. Et ergo quoniam scire motum Solis desideras: considera syllabam precedentem proximam in his metris instantia numerali ad syllabam cui diei propositi: et quot intermedie syllabe cum dicitur fuerit tot gradus signi illius erant in quo Solem queris. Verbi gratia. In illa syllaba Nar gor. etc. si motum Solis scire cupio: prima syllaba immediate in metris precedens est eu. circa quam est virgo: et nat est. et s. ab ea: ergo ipso die Sole est iii. et s. gradu virginis.

Capitulum tredecimum.

De motu Lune.

Li.bi.inat.cta.san.ius.ni.ben.aff.um re.fi.kat.mas:
In prescriptis sillabis radix iniciatur
Signi Lune facies initium capit anni.
Minera ad propositam sillabam tue dies
Signa ordinatim a radice iniciando
Aquea tripla:cetera in numerando dupla:
Circulum iterum cum exibant remunerentur.
A christo millesimo quingen nativitate
Atqz duodecimo:facies prima cancri nota
Radicem et his declarant anni futuri.

Cro declaratione sciendum. Quod in primo metro ponuntur fillabe ole-
rum super quibus radix signi lune inchoatur. Et ab eadem radice inchoan-
do primo numerentur fillabe ad aliquem propositam tibi diem: et hoc a pro-
xima fillaba que in metro eandem precedit. Habito numero fillabarum in
digitis: numerentur etiam et signa in iuncturis digitorum a radice inchoan-
do secundam ordinem eorum: ita tamen et signa aquae triplentur: sicut La-
cer:Scorpio: et Pisces: et alia duplentur: et sic numerando in iunctura cui di-
gitii propositi inuenies signum Lune et utrum sit prima eius facies secunda
aut tertia. Gratia exempli. Anno. I S I 2. in illa fillaba crux cum volvendo sci-
re motum Lune aspicio ad metrum videlicet ad fillabam que precedit iam
dictam: et ipsa est un. Nunc numerabo ab illa fillaba usq ad fillabam crux:
vi sic un sept ha. et. et sunt. I I . Fillabe: ergo iam in istis iuncturis nu-
merabo facies signorum: et hoc initium a radice accipiendo. Et quia anno predi-
cio prima facies Lanci est radix. Nunc ab ea iniciando sic. Lancer.can.ca.
Leo.lko.Virg.virg.Lib.lib.Scorp.Scorp.ergo in die Crucis luna erit in se-
cunda facie Scorpionis. Et radices signorum Lune pro aliis annis taliter
manifestabuntur ibi. Numerabas posterioris Decembris incipiendo
scilicet Mas: vi sic. Mas:mo. do:nat:steff:io:pu:tho:me:kl. Li: ipsam filla-
bam Li primam novi anni includendo: et sunt. I I . Numerabo ergo a ra-
dice: anni alicuius propositi. Sit exempli gratia. I S I 2. usq ad fillabam pri-
ma anni scilicet Li. et venit. 2. facies Scorpionis que est radix anni. I S I 3.
Et hoc modo radix anni. I S I 4. erit. 3. facies Piscium: et anni. I S I 5. pri-
ma facies Leonis.

Motus Lune b[ea]tis duobus verficulis pensiculatis inneniri poterit.

Estatim Lune dupla post addito quinq[ue]

Quinq[ue] dabis signo quo Lune cepit origo.

Declaratio. In quo signo gradusq[ue] Luna noua fiat: ex loco solis die novilunii per. i 2. i 4. capitula diligenter querito: debet etatem Lune id est quot dies sunt a novilunio usq[ue] ad diem tuum propositum numerato: et h[oc] dierum numerum duplo: post duplationem quinq[ue] addito. Considera postremo quotiens quinq[ue] in prefato numero babere possis: tot enim signa luna ipsa a novilunij signo per ambulatuit et si que unitates infra scilicet quinarium numerum remanserint: loco cuiusq[ue] unitatis sex in gradibus addere poteris et satis commode habebis locum Lune in zodiaco. Exempli gratia volo scire locum Lune ad. 6. diem Februarii Anno. i 5 i 2. inueni conjunctionem proxime preteritam. i 8. Januarii sole octauum fere gradum aquarij possidente. Etas luna id est a novilunio usq[ue] ad diem propositum scilicet. 6. Februarii est. i 9. dieru[m] duplo: et erunt. 3 8. dies quibus addo quinq[ue] et erunt. 43. In hijs habeo octies quinq[ue] ergo luna peragrauit. 8. signa scilicet Aqqarium: pisces: arietem: taurum: geminos: cancrum: leonem: virginem: et quata remanserunt adhuc tria: addo ter sex in gradibus et erunt. i 8. gradus. Inuenio igitur Lunam. 6. die Februarii circa. i 8. gradum libre. Ad hec quid commode negotiari licet: dum Luna in illo vel altero signo reperta fuerit: hec subscripta tabella breuissime aperit: Littera quidez. b in ea bonum opus. o. malum. m. mediocre significat.

	Ari.	tau.	ge.	câ.	leo.	vir.	lib.	scoz.	sag.	ca.	aq.	pi.
Ad domos alie[n]as se conserre.	o	b	o	o	b	m	o	b	m	o	b	m
Iter facere.	b	m	o	b	o	m	b	o	m	b	m	m
Emere vel venire.	m	b	o	o	b	m	b	o	b	o	m	b
Medicinas laxatinas sumere.	o	o	o	b	o	o	b	b	o	o	b	b
Domos edificare.	o	b	o	o	b	m	o	o	m	b	b	m
Balneare.	b	m	o	b	b	o	b	m	b	o	m	b
Sanguinem misere.	b	o	o	b	o	o	b	m	b	o	b	b
Crines absinthdere.	o	o	o	b	o	o	b	o	b	o	m	b
Vestes induere.	b	o	o	b	o	m	b	o	b	o	o	b
Seminare et plantare.	o	b	o	b	o	b	b	o	o	b	b	m
Laborare per ignem.	b	o	m	o	b	o	m	m	b	m	o	o

CQuot horis Luna quavis nocte supra nostrum hemispherium luceat: hec tabella (erata Luna precognita) facile commonstrar.

Per dies Etas lune.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Dico.	Dane	Dox.	Dimate.
	30						0									48			
	29						1									36			
	28						2									24			
	27						3									12			
	26						4									0			
	25						4									48			
	24						5									36			
	23						6									24			
	22						7									12			
	21						8									0			
	20						8									48			
	19						9									36			
	18						10									24			
	17						11									12			
	16						12									0			

Capitulum decimumquartum: de coniunctione et oppositione Solis et Lune.

1 2 3 4 5 6
Mod. octo. viginti sep. sed. quinque: vigintitria.

7 8 9 10 11 12 13
Tres. duo. viginti unu. decem. viginti no. octo de. septem.

14 15 16 17 18 19
Vigintisex. quind. quatuor. viginti du. vnd. triginta.
Decem nouem numerū complet aureu tot et hec dictiones
Et harum numerus aureum ciclum manifestat.
Et de se diei numerū in quo luna nouatur
Primo: que et radix anni totius assurgit
Viginti nouem tribus et radici lunaris

Cum horis duodecimam sequentem habebis:

Dicis quindecim adde lunam accipe plenam.

CPro declaratione nota. in primis tribus verbis sunt. i. 9. dictio-
nes: vbi una quevis numerum aliqui*n*s diei mensis Januarij notat: vt nod
significat decimum nonum diem Januarij: octo octauum dies Januarij. et.
Extenditur autem aureus numerus ad. i. 9. annos: et sic una quevis dictio
seruit pro aureo numero: vt nod deseruit quando unum habemus pro au-
reto numero: octo quando duo: viginti sep. quando tria. et. ostendit ergo
primam coniunctionem que est in Januario. Que est radic ad omnes alias
coniunctiones eiusdem anni. Exempli gratia. Anno. i. 5. 1. 7. volo scire con-
iunctionem: aspicio aureum numerum: et inuenio. i. 7. pro aureo numero er-
go decima septima dictio in ordine metri ostendit mibi die coniunctionis: et
est viginti d. id est viginti duo. In anno saluatoris nostri. i. 5. 1. 8. aureus nu-
merus est. i. 8. ergo decima octava dictio ostendet mibi diem prime coniun-
ctionis: et est vnd: hoc est yndecima die Januarij est prima coniunctio illius
scilicet anni decimi octaui supra sesquimillefatu. Si autem sequentes con-
iunctiones habere voluero: addo semper ad uniuersaque. 2. 9. dies: et. i. 2. bo-
ras. Si vero oppositionem: tunc ad qualibet coniunctionem addo. i. 5. dies.
Numerum autem dierum fīm si o ianuus: accipio.

Capitulum quindecimum. **D**e initis Mēnsium.

a d d g b e g c f a d f

Ia: se: mar: ap: ma: iun: iul: aug: sep: oc: no: de:

A: dam: de: ge: bat: er: ga: ci: fos: a: dri: sex:

Aprilis: Junius: September atqz Novembris

Mij tringita habent unum reliqui superaddunt

Februarius viginti insuper octoqz dies.

CPro declaratione. Sillabe in primo versu initia nominum duodecim
mensium notant: vt la ianuarium: se februarium et. Secundus versus se-
rias ad primum olem cuiusquis mensis: Alij numerant dies quo uniusquis-
que mensis habet ystalias.

Capitulum sedecimum. **D**e

Kalendis Monis et Idibus.

Tradens: quando reficis: sedule: refugium: scandis:

Russus: tandem: scandere: refutans: sodalem: tondere:

Octo tenet idus mensis generaliter omnis.

CAd inueniendum Calendas nonas et Idus ciuslibet mensis scire debes. Quod in metris prescriptis. i 2. fint dictiones. i 2. mensibus anni deseruientes: ita q̄ tradens Januario: quando Februario: et sic de alijs. In quibus dictiobus debent solum considerari priue due littere primarium duarum syllabarum: ita q̄ prima littera deseruitat Calendas: secunda Nonis: ita scilicet q̄' quot a prima littera in ordine alphabeti fuerit tot talis mensis Calendas habet: sic et Nonas littera secunda syllabe norat. Sed pro Idibus est unus modus: q̄r in omnibus mensibus octo. Et ad inueniendum predicta scias. Quod semper prima dies cuiuslibet mensis dicitur Calende per se. Post hoc sequuntur Nonae: ut si mensis aliquis haberet. i 4. Nonas: dicas quarto nonas: deinde tertio nonas: deinde pridie nonas: et postmodum dicas nonne per se. Deinde post nonas in oībus mensibus sequuntur Idus: et dicas octauo idus: septimo idus: sexto idus et vltimo idus p se. Post Idus sequuntur. Kalēde: et dicas si mensis aliquis haberet. i 9. kalendas: decimonoно kalendas: decimocuarto kalendas: decimocoptimo kalēdas: decimosexto kalēdas et. **C**Nota ad inueniendum aliquam diem an sit kalende: an none: vel idus: numera primo Lisoianum usq; ad illum diem: postea operare: ut supra dictum est. Item none et Idus sunt illius mensis in quo stant: sed kalende sunt semper sequentis mensis: et ab ipso denominantur: nisi kalende per se sunt illius mensis in quo ponuntur.

Capitulum decimum septimum. De initijs quatuor temporum anni.

Annum discerne per partes suntq; quaterne
Uer petro detur: estas exinde sequetur
Hanc dabit Urbanus: autumnum Simphorianus
Festum Clemencitis biennis caput est orientis.

CNota in his verbis secundum regalam vulgariū habentur initia quatuor temporum anni. Ad Astrologorum autem dicta tunc ver initiatur cu; sol arietem: estas cancrum: autumnus libram: et h̄emis capricornum intrat. **C**Nota. i 2. sunt signa: et illorum tria semper viam quartam partem anni constituant. Nam Aries: Taurus: Gemini: ver constituant. Cancer: Virgo Leo Estatem. Libra: Scorpio: Sagittarius Autumnum. Capricornus: Aquarius: Pisces h̄emem. Et be quatuor anni partes quatuor retinet angarias: id est quatuor ieiunia anni: ut in sequenti dicet caplo.

Capitulum decimumoctauum et ultimum. De angarijs quatuor temporum.

Feriam temporum affectant sciunia quartam
Linerem: et que Luciani: spiritum sequitur crucem.

CPro declaratione est sciendum. Quod in quartis feriis prorimis post se-
na prescripta: scilicet post diem exaltationis sancte crucis. Lucifer. Linerum:
et Pentecostes: ieiunia quatuor temporum felonuntur. Et si aliquod predi-
ctorum festorum ceciderit in quartam feriam: quartam postpone: et ieiu-
nio sequentem. Et ecclesia instituit ieiunia quatuor temporum. Dulcum in
vere ideo: quia sicut tunc omnia virent et florent: ita etiam in nobis virere
debent opera virtutum: et supplantari motus carnalis: qui tunc magis for-
tes sunt in homine. Secundum in estate: ut sumus vere serviientes in chari-
tate dei. Tertium in autumno. ut in nobis fructus bonorum operum fructi-
ficiant. Quartum in bieme ideo quia sicut tunc folia fluunt de arboribus et
herbe moriuntur: ita et in nobis moriantur via et superfluitates: nobis co-
adjuvante: cui soli peccata omittere datum est.

CDe angariis etiam illi duo richimi memorie commendari solent.
Vult crux lucia cinerum charismata sancta
Ut sit in angaria quarta sequens feria.

Canon.

CIn tabula subsequenti circa unumquemque diem mensis
duplex numerorum species offertur: prima horas: secunda
minuta diurne quantitatis indicat. Sed si quis nocturnam
quantitatem habere desiderauerit: prefatos quantitatis diur-
ne numeros: de. 24. subtrahat: et relictum nocturnam quan-
titatem plane ostendit. Idcirco semidiurni temporis quanti-
tas indicat qua hora Sol occidit: sicut et seminocturnus tem-
pus ortum Solis de clarat.

Tabula de longitudine dierū no
ctiumq; de tempore ortus occasusue Solis
pro latitudine graduum. 48. dili
gentissime supputata.

Januarius.

Dies bo. mi.

Li	8	45
fi	8	28
o	8	30
ia	8	32
nus	8	34
ep	8	36
yal	8	38
er	8	40
bard	8	43
Ulen	8	46
vi	8	48
cat	8	50
oc	8	52
se	8	54
li	8	57
mar	9	0
an	9	2
p <small>ro</small> f	9	4
za	9	7
fab	9	19
ag	9	13
vin	9	15
cen	9	18
ti	9	21
pan	9	24
po	9	26
no	9	29
bi	9	32
le	9	36
lu	9	39
spem	9	42

Februarius.

Dies bo. mi.

Bri	9	47
pur	9	51
blas	9	56
us	9	59
ag	10	0
dor	10	6
fe	10	10
brn	10	13
ap	10	16
sco	10	19
las	10	22
ti	10	26
ca	10	29
ya	10	32
lent	10	36
iu	10	39
li	10	42
con	10	46
iun	10	49
ge	10	52
tunc	10	56
pe	11	0
trum	11	4
mat	11	8
tbi	11	11
am	11	14
in	11	18
de	11	25

Marcius.

Dies bo. mi.

Mar	11	28
ci	11	31
Kun	11	34
ad	11	38
ri	11	42
an	11	46
per	11	50
de	11	54
co	11	57
ra	12	0
tur	12	3
gre	12	6
go	12	10
ri	12	14
o	12	18
cir	12	22
ger	12	25
trud	12	29
al	12	32
ba	12	35
be	12	38
ne	12	42
iunc	12	45
ta	12	49
ma	12	52
ri	12	56
a	13	0
ge	13	4
ni	13	7
tri	13	10
ce	13	14

Aprilis.

Dies bo. mi.

A	13	14
p <small>ro</small> il	13	57
in	13	20
am	13	24
bro	13	27
fi	13	30
fest	13	34
is	13	37
o	13	40
val	13	44
at	13	50
ob	13	54
Li	13	57
bur	13	59
ti	14	1
z	14	4
va	14	7
ler	14	10
fan	14	14
cli	14	17
quo	14	20
ob	14	24
De	14	27
mar	14	30
ci	14	34
ob	14	37
vi	14	40
ta	14	42
lis	14	45

Tabula quantitatis dierum pro latitudine graduum. 48.

Maius.

Junius.

Julius.

Augustus.

Dies bo. mi.

Dies bo. mi.

Dies bo. mi.

Dies bo. mi.

Phil	14 48	Nic	15 46	Jul	15 36	De	14 24
fig	14 50	mar	15 47	pro	15 35	Sieph	14 21
cru	14 52	er	15 48	cess	15 33	Sieph	14 18
Hoz	14 55	as	15 49	Vid	15 32	prob	14 16
got	14 58	bo	15 50	al	15 30	of	14 14
Jo	15 0	ni	15 50	oc	15 28	sixt	14 11
an	15 3	fat	15 51	vil	15 26	aff	14 7
la	15 6	iun	15 51	ki	15 25	ci	14 4
tin	15 7	pri	15 52	li	15 23	ro	14 0
ne	15 9	mi	15 52	fra	15 21	Lan	13 57
pi	15 11	bar	15 52	ben	15 20	ti	13 54
ne	15 12	ce	15 52	mar	15 17	bar	13 51
ser	15 14	ri	15 52	bain	15 14	byp	13 47
z	15 17	ni	15 52	ri	15 12	eu	13 44
Sopb	15 20	vi	15 52	ap	15 10	Sump	13 41
ma	15 22	te	15 51	post	15 8	ti	13 37
Iua	15 24	cb	15 51	al	15 6	o	13 34
in	15 26	mar	15 50	ar	15 3	a	13 31
bac	15 28	pro	15 50	nol	14 0	ga	13 27
se	15 30	thas	15 49	phue	14 58	bern	13 24
ri	15 32	alb	15 49	brax	14 56	bar	13 21
e	15 33	acb	15 48	mag	14 53	ti	13 17
le	15 35	a	15 47	ap	14 50	mo	13 14
net	15 36	Jo	15 45	cris	14 48	Bar	13 11
Ur	15 37	an	15 44	Jac	14 45	tbo	13 7
ba	15 39	Jo	15 43	an	14 42	lo	13 4
ni	15 40	oor	15 41	mar	14 39	ruff	13 0
pe	15 41	le	15 40	pau	14 36	Aug	12 56
de	15 42	De	15 38	fir	14 34	col	12 52
cris	15 43	pau	15 37	ab	14 31	suc	12 49
pe	15 44			don	14 27	ti	12 45

Tabula quantitatis vlerum pro latitudine graduum. 48.

September. October. November. December.

Dies bo. mi.

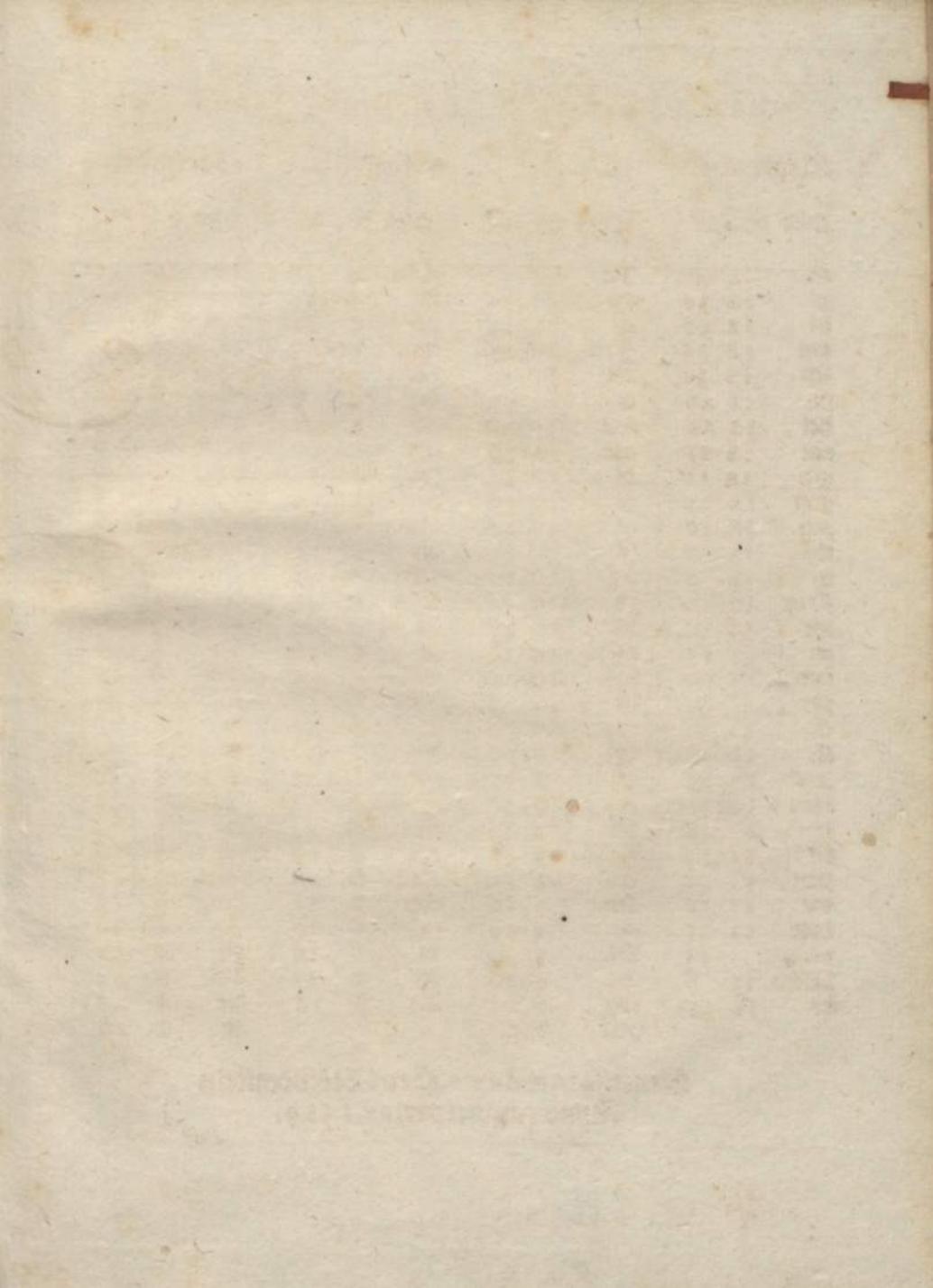
Dies bo. mi.

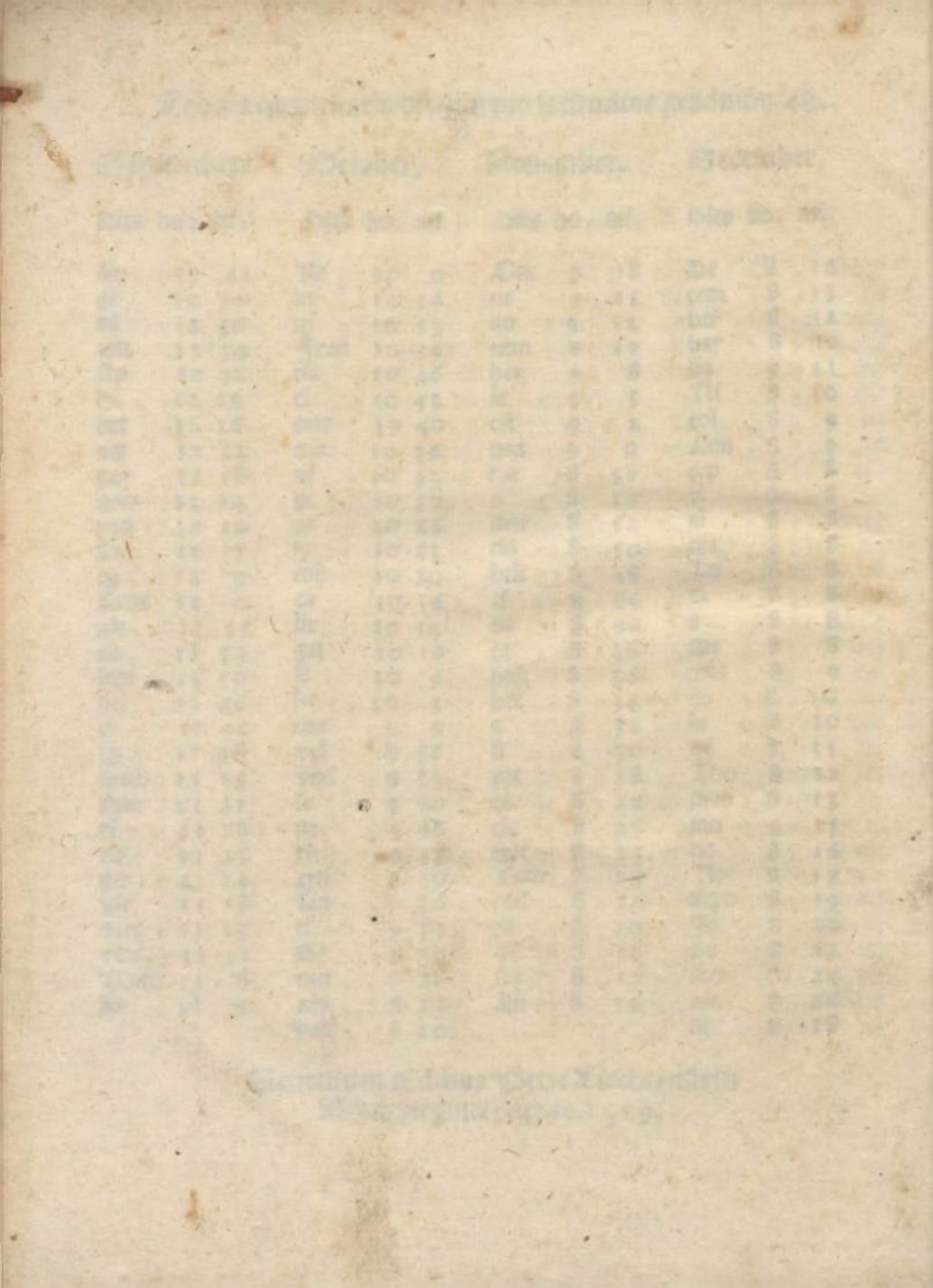
Dies bo. mi.

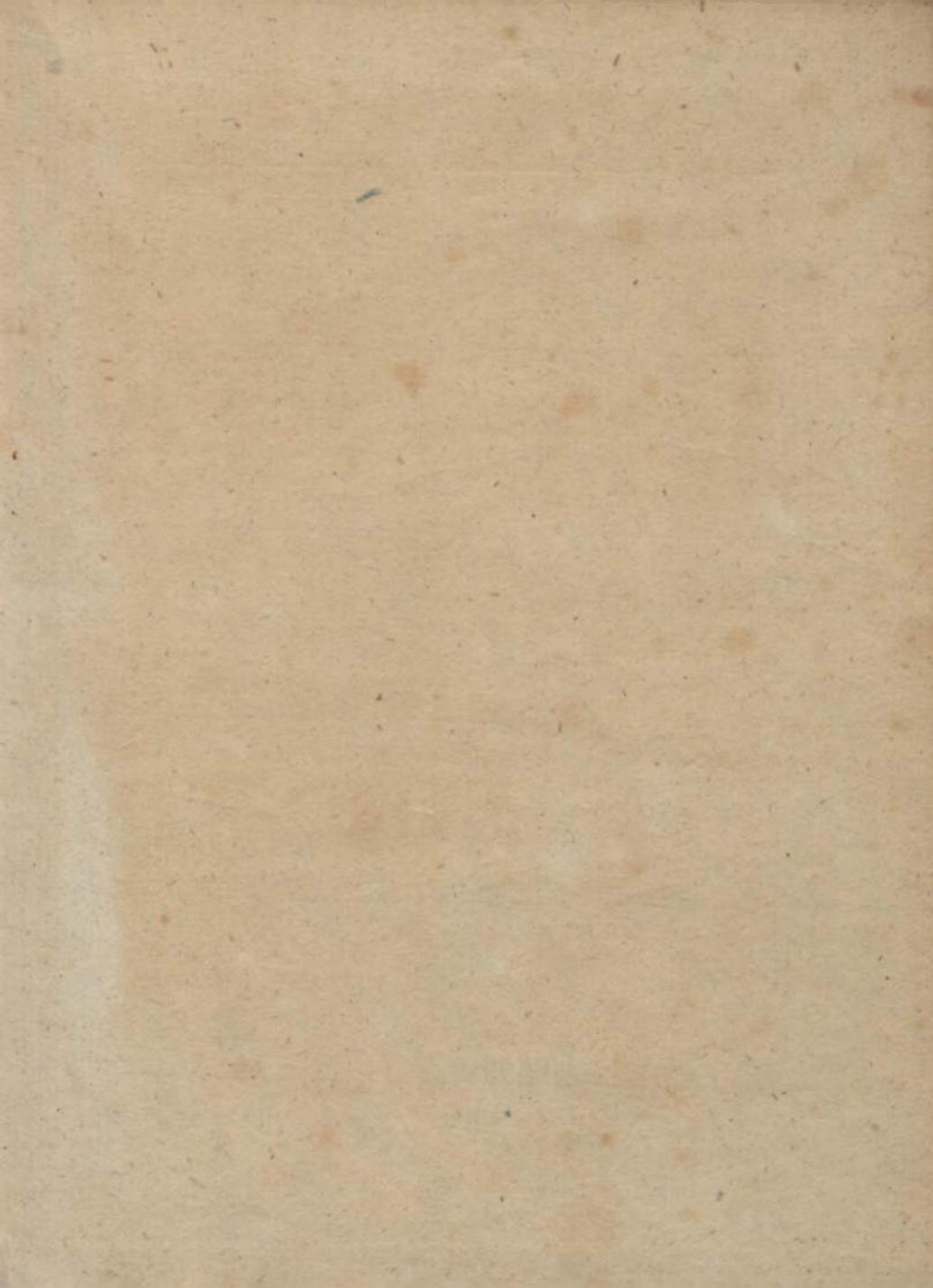
Dies bo. mi.

B	12	42	Re	10	0	Om	9	18	De	8	14
gl	12	39	mi	10	56	ne	9	15	cem	8	13
di	12	36	ep	10	53	no	9	12	ber	8	12
um	12	34	Gran	10	49	uem	9	19	bar	8	12
sep	12	32	cis	10	46	ber	9	8	ba	8	11
ba	12	29	ci	10	43	le	9	5	Tli	8	10
bet	12	26	mar	10	40	on	9	2	col	8	9
nat	12	22	cus	10	36	qua	9	0	Lon	8	9
gor	12	18	di	10	33	ibe	8	57	cep	8	8
gon	12	14	ge	10	30	o	8	54	z	8	8
pro	12	10	ar	10	26	mar	8	52	al	8	8
ibi	12	7	te	10	23	tin	8	50	ma	8	8
GB	12	3	col	10	20	brie	8	48	Lu	8	8
Lruk	12	0	ca	10	16	ti	8	44	ci	8	8
nic	11	57	lir	10	13	us	8	40	a	8	8
eu	11	53	gal	10	10	or	8	38	fan	8	8
lam	11	50	le	10	6	post	8	36	ctus	8	9
per	11	46	lu	10	3	bec	8	34	ab	8	10
ti	11	42	cas	9	0	e	8	32	in	8	10
GB	11	38	vel	9	56	li	8	30	de	8	11
math	11	35	vnd	9	53	pre	8	28	Iho	8	12
mau	11	31	se	9	50	ce	8	26	mas	8	13
ri	11	28	ue	9	46	cle	8	25	mo	8	15
ru	11	25	ri	9	43	crif	8	24	do	8	16
per	11	22	crif	9	40	Lath	8	22	Nat	8	17
vir	11	18	san	9	36	con	8	21	Steph	8	19
dam	11	15	ti	9	33	ra	8	20	Jo	8	20
Ventz	11	11	Si	9	30	oi	8	18	pu	8	22
Wicb	11	8	mo	9	26	sat	8	17	Iho	8	24
fer	11	5	nis	9	23	An	8	16	me	8	26
			wolf	9	20				fil	8	28

Genetij in Edibus Petri Liechtenstein
Anno virginie partus. 1519.

BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN

Astronomia

1. ann.

2. Syjs

I. II

